

การดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและการดูแล
ผู้สูงอายุระยะยาว
จากนโยบายสู่การปฏิบัติ ปี ๒๕๖๑

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

फलकऱतु

รศ.พญ.สิรินทร จันศิริกาญจน

โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

Oral foci of infection linked to

- Tonsillitis
- Arthritis
- Pneumonia
- Middle ear infections
- Endocarditis
- Osteomyelitis
- Meningitis
- Septicemia

William Hunter, BMJ 1900

Systemic diseases associated with periodontal disease

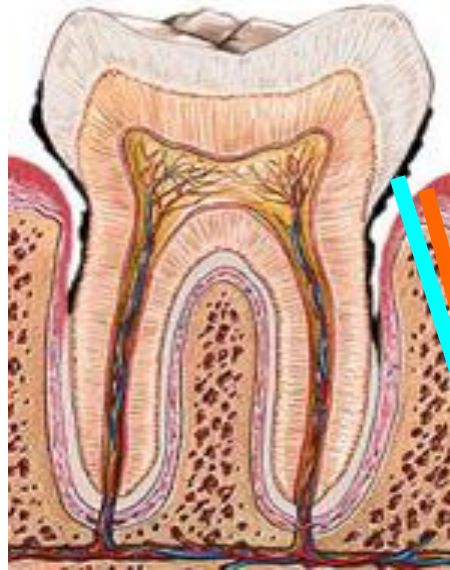
- Bacterial endocarditis
- Diabetes
- Respiratory diseases
- Adverse pregnancy outcomes
- Osteopenia & osteoporosis
- Cardiovascular diseases
- Hypertension
- Rheumatoid arthritis
- Erectile dysfunction

ชายไทย 58 ปี ปวดฟันกรามล่าง ต้องการถอนฟัน
การตรวจน้ำตาลหลังอดอาหารวันรุ่งขึ้น = 298 มก /ดล

ภาพจาก : ทพญ.พัชรี กัมพลานนท์ โรงพยาบาลหาดใหญ่ สงขลา

Subgingival Biofilms ⇒ Enormous & persistent bacterial
⇒ Induce major vascular response

**Pocket
epithelium**
Plaque

**Area of ulcerated pocket epithelium
exposed to biofilms ~ 72 cm² (Page 1998)**

การดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุประเทศไทย

2548-2553

2554-2557

1. พันเทียมพระราชทาน+รากฟันเทียม

1. พันเทียมพระราชทาน + รากฟันเทียม

2. ประกวด 10ยอดฟันดีวัย 80 ปี

2. ประกวด10ยอดฟันดีวัย 80 และ 90ปี

3.ชมรมผู้สูงอายุด้านการส่งเสริม
สุขภาพช่องปาก

3.ชมรมผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมสุขภาพ
ช่องปาก

4. บริการทันตกรรมป้องกันในรพ.สต.

4. บริการทันตกรรมป้องกันในรพ.สต.

5. บุรณาการในการส่งเสริมสุขภาพ
- มาตรฐานผู้สูงอายุพึงประสงค์

5. บุรณาการในการส่งเสริมสุขภาพ
- มาตรฐานผู้สูงอายุพึงประสงค์
- การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว
- วัดส่งเสริมสุขภาพ
- หลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ

● ปัญหาสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุมี ๗ ประเด็น ได้แก่

๑. การสูญเสียฟันและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใส่ฟัน
๒. ฟันผุและรากฟันผุ
๓. โรคปริทันต์
๔. แผล/มะเร็งช่องปาก
๕. สภาวะน้ำลายแห้ง
๖. ฟันสึก
๗. สภาวะช่องปากอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับโรคทางระบบของผู้สูงอายุ

แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๕

เป็นแผนที่กรม. มีมติเห็นชอบ เมื่อ ๖ มค. ๒๕๕๘

แบ่งเป็น ๒ ระยะ : ระยะที่๑ ๒๕๕๘-๒๕๖๑ ระยะที่๒ ๒๕๖๒-๒๕๖๕

: ขับเคลื่อนผ่านคกก.บริหารแผนงานฯ โดยมี ปลัด กสธ. เป็นประธาน และ ๔ อนุกรรมการ ตามยุทธศาสตร์

ความเชื่อมโยง ๔ ยุทธศาสตร์หลัก

เป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผนงานฯ

- ร้อยละ ๘๐ ของผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากดี และมีฟันใช้งานได้อย่างเหมาะสม (๒๐ซี่ หรือ ๔คู่สบฟันหลัง)
- มีนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ **ครบวงจร**

ยุทธ ๑ การพัฒนารูปแบบ ระบบ คุณภาพ การเข้าถึงบริการทันตสุขภาพ (กสธ.)

ยุทธ ๒ การศึกษวิจัย และพัฒนานวัตกรรม
ผลิตภัณฑ์ (มูลนิธิทันตนวัตกรรม)

ยุทธ ๓ การพัฒนาบุคลากร และหลักสูตรด้านทก.
ผู้สูงอายุ (มหาวิทยาลัย + กสธ.)

ยุทธ ๔ การบริหารจัดการ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล
การสนับสนุนและการติดตาม ประเมินผล (กสธ.)

กลุ่มเป้าหมาย ผสอ.ทุกกลุ่ม (ติดสังคม+ติดบ้าน+ติดเตียง) + ก่อนวัยสูงอายุ (๔๐ปีขึ้นไป)

จะเพิ่มสัดส่วน ส่งเสริม ป้องกัน : รักษา ฟันฟู จาก ๒๐ : ๘๐ เป็น ๕๐ : ๕๐

“ระบบ” การดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ โดยมีการพัฒนานวัตกรรมใช้ในทุกระดับ

Setting

ดูแลแบบ
ผสมผสาน
ครบวงจร

นวัตกรรม

ผสอ./ครอบครัว/
ชมรม/ชุมชน

อสม.
CG

รพ.สต / รพช.

รพช./ รพท/รพศ.

ดูแลตนเอง

เช่น app.ความรู้/
ประเมินตนเอง

นวัตกรรมผลิตภัณฑ์
เช่น ฟองน้ำทำความสะอาด
สะอาดช่องปาก ฯลฯ

ตรวจเช็ค
บริการป้องกัน
รักษาพื้นฐาน

นวัตกรรมบริการเชิงรุก
เพื่อการเข้าถึงบริการ

รักษา /
ฟื้นฟูสภาพ

นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ เช่น
เจลลี่โภชนาสำหรับบดป.
มะเร็ง น้ำลายเทียม ฯลฯ

นวัตกรรม

(สำหรับผสอ.กลุ่มช่วยเหลือตนเองได้ และกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง)

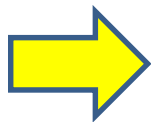
ปัญหา 3 ประเด็น ได้แก่ การสูญเสียฟันและการใส่ฟัน / ปัญหามะเร็งช่องปาก /
ปัญหาโรคในช่องปากที่เกี่ยวข้องกับโรคทางร่างกาย(เบาหวาน ความดัน)

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ
พ.ศ.2545-2564

แผนบูรณาการ 4 กระทรวง
2560-2564 **3S strategies**

แผนงานผู้สูงอายุ
กระทรวงสาธารณสุข
4 excellence strategies

แผนงานทันตสุขภาพ
ผู้สูงอายุประเทศไทย
๒๕๕๘-๒๕๖๕

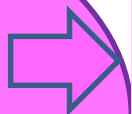

เป้าหมาย

ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้
ดำรงชีวิตประจำวันได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

Life expectancy 85 yrs
Health adjusted LE 75 yrs

เป้าหมาย

ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากดีและมีฟันใช้งานเหมาะสม
(อย่างน้อย ๒๐ ซี่ หรือ ๔ คู่สบฟันหลัง)
มีนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ

ยุทธ. 3 S ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้ ดำรงชีวิตประจำวันได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ 1

มีส่วนร่วมในสังคม

Social

มาตรการ

- ส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- เป็นศูนย์เรียนรู้ ชมรม วัด รร.
- **setting** เชิงโครงสร้าง/การจัดการและงบประมาณ
- ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมร่วมกันของทุกกระทรวง

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ความมั่นคงปลอดภัย

Secure

มาตรการ

ครอบครัวอบอุ่น มั่นคง

Aged friendly communities/cities

การประกันรายได้ กองทุนการออมแห่งชาติ และกองทุนสวัสดิการชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3

สุขภาพแข็งแรง

Strong

มาตรการ

ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) PCC

การพัฒนาศูนย์ผู้สูงอายุคุณภาพ สส. ป้องกัน รักษาฟื้นฟู

3S strategies

4 NS-NSWJ

แผนงานทันตสุขภาพ
ผู้สูงอายุประเทศไทย
2558-2565

4 Excellence
กท.สาธารณสุข

Strong

- สส.พฤติกรรมสุขภาพพึงประสงค์
- พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพ
ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC)
PCC
- พัฒนาศลินิกผู้สูงอายุคุณภาพ

Social Partic

- ส่งเสริมพื้นที่
ต้นแบบพัฒนาQOL
- เป็นศูนย์เรียนรู้
ชมรม วัด รร.

Security

**Aged friendly
communities/cities**
ครอบครัวอบอุ่น มั่นคง
การประกันรายได้
กองทุนการออมแห่งชาติ
กองทุนสวัสดิการชุมชน

PP

- พัฒนาQOL
- ควบคุม ป้องกัน
ภัยสุขภาพ
- คุณภาพสถาน
บริการ/สวล.

Service

PCC LTC SP
แพทย์ฉุกเฉิน
Hub
**Access/coverage
/quality**

People

HRP HRD HRM
แผนกำลังคนด้าน
สุขภาพภาคี
เครือข่าย

Governance

- ระบบข้อมูลสารสนเทศ/
กฎหมายด้านสุขภาพ
- ระบบหลักประกัน
- ความมั่นคงด้านยา/
คุ้มครองผู้บริโภค
- ธรรมาภิบาล

Excellent
center

PCC

LTC พชอ.

สหวิชาชีพ ทพ. ทภ.

ชมรม/รร./วัด ตบ.ตต.

รพศ./รพท.

รพช.

รพ.สต.

อสม./
care giver

ผู้สูงอายุ/
ครอบครัว

ยุทธ ๒ นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์

ยุทธ ๓ พัฒนาบุคลากร และหลักสูตร

ยุทธ ๔ การบริหารจัดการ การพัฒนาระบบฐานข้อมูล
การสนับสนุน การติดตาม ประเมินผล

ผู้สูงอายุดูแลช่องปากตนเองได้
ชุมชน/ท้องถิ่น มีระบบ และ
สภาพแวดล้อม ที่เอื้อ

ผู้สูงอายุ เข้าถึงบริการ สส.
ป้องกัน รักษา ฟันฟู ที่มีคุณภาพ

ผู้สูงอายุได้รับการดูแล /
แก้ปัญหา 3 ประเด็น โดย
ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม

มาตรการ 1 : สร้างความเข้มแข็ง/
ทุกกลุ่ม มีส่วนร่วมดูแลตนเอง

มาตรการ 2 : พัฒนากลไกการ
เข้าถึงบริการ/นวัตกรรมบริการ

มาตรการ 3 : พัฒนา
นวัตกรรม บริการ

- สนับสนุน **ชมรม/รร./วัด/ชุมชน** ให้จัดกิจกรรมดูแลช่องปาก
- พัฒนาศักยภาพ **แกนนำชมรม อสม. CG** เพื่อเชื่อมต่อ ปชช.กับ
ปฐมภูมิ

- การให้บริการผสมผสาน
(**สส./ปก./รักษา/ฟฟ**)
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรโดย
พื้นที่ ทพ.ทก. พยาบาล สหวิชาชีพ
- เฝ้าระวัง นิเทศติดตามโดยพื้นที่

พื้นที่ต้นแบบ /bright spot
ลปร./ถอดบทเรียน
กำหนดมาตรฐาน
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์
Scale up OHO project

- สนับสนุนองค์ความรู้ พัฒนาศักยภาพบุคลากร เครือข่าย
- บูรณาการเกณฑ์ ตชว. มาตรการ นโยบาย เครือข่าย เช่น LTC วัด โปรแกรมสุขภาพดี

องค์ประกอบตำบลต้นแบบ Long Term Care

องค์ประกอบ

1	มีระบบการประเมิน คัดกรองปัญหา สุขภาพ และมีข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือระยะยาว
2	มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ชมรมผู้สูงอายุคุณภาพ
3	มีผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care manager) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) หรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
4	มีบริการการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณภาพ (Home Health Care) จากสถานบริการชุมชนโดยบุคลากรสาธารณสุขและทีมสหวิชาชีพ
 5	<u>มีบริการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในระดับตำบล</u>
6	มีระบบการดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง โดยท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วม และมีแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care plan)

Thank you!